

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Кафедрою банківської справи, протокол № 12. від 06.04.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Інструменти грошово-кредитного регулювання економіки» є розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь та навичок їх практичного застосування шляхом виконання студентом сформульованих завдань.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Інструменти грошово-кредитного регулювання економіки» на практичні заняття відводиться 20 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Інструменти грошово-кредитного регулювання економіки» проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Проведення практичних занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують доповідь, яка відповідає зазначеним викладачем вимогам, та презентують відповідні матеріали під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль І. Центральний банк та особливості реалізації його грошово-кредитної політики						
1.	Тема 1. Національний банк України – центральний банк країни	Вміти обґрунтовувати особливості виконання функцій центрального банку країни при збереженні його незалежності та	Презентація захистом за питаннями: 1. Особливості функціонування Національного банку України. 2. Спільні та відмінні функції та	3 за 2	-	Основна: [1; 5]. Додаткова: [6; 13; 14; 19]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
		транспарентності і діяльності.	характеристики НБУ та банків провідних країн світу. 3. Транспарентність і незалежність роботи центрального банку країни. 4. Концепція трансформації НБУ та особливості її реалізації. Розв'язання практичного завдання: «Вплив дій центрального банку країни на означені цільові орієнтири »			
1.	Тема 2. Грошово-кредитна політика центрального банку країни та канали її трансмісії	Обирати методи грошово-кредитного регулювання та обґрунтовувати доцільність застосування інструментів грошово-кредитної політики при регулюванні обраного цільового орієнтиру.	Презентація захистом за питаннями: 1. Особливості впровадження монетарного режиму «інфляційного таргетування в Україні». 2. Порівняльна характеристика застосування інструментів грошово-кредитної політики НБУ та банками інших країн світу. 3. Хронологія превалювання каналів монетарної трансмісії в Україні і за кордоном. 4. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної	4	-	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [6; 13; 14; 19]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			політики у період кризи та сталого розвитку економіки. Виконання завдання «Прогнозування НБУ касових оборотів банків», «Побува балансу Національного банку України», «Порівняння індексів для оцінювання незалежності національного банку України»			
Разом за змістовим модулем I – 10 год.						
Змістовий модуль II. Дослідження застосування інструментів грошово-кредитного регулювання економіки						
	Тема 3. Особливості використання інструментів грошово-кредитного регулювання економіки	Вміти визначити пріоритетність дії інструментів грошово-кредитного регулювання згідно монетарного режиму та пріоритетності цілей.	Презентація з захистом за питаннями: 1. Процентна політика Національного банку України, Великобританії, Японії і США. 2. Особливості проведення політики рефінансування центральними банками різних країн світу. 3. Специфіка застосування операцій з цінними паперами на відкритому ринку у трансформаційних і розвинутих економіках. 4. Трансформація валютної політики: вітчизняний та зарубіжний досвід. Виконання за-			Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [6; 11; 13; 14; 19]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			вдання: «Оцінювання роботи інструменту ГКР – норми обов'язкового резервування», «Визначення залежності між операціями на відкритому ринку і змінами грошової маси в економіці», «Визначення необхідного розміру облікової ставки НБУ».			
	Тема 4. Стан банківської системи – індикатор ефективності впровадження в дію інструментів грошово-кредитного регулювання	Ідентифікувати проблеми забезпечення стабільності банківської системи, здійснювати оцінювання стану банківської системи, досліджуючи її реформування.	Семінар-дискусія за питаннями: 1. Стабільність банківської системи, особливості її забезпечення. 2. Специфіка управління банківською системою в умовах кризи 3. Основні шляхи подолання наслідків кризи. Виконання комплексного завдань «Розроблення стратегії забезпечення стабільності банківської системи в умовах трансформації центрального банку країни»	4	-	Основна: [1; 2]. Додаткова: [7-10; 17; 18]
	Тема 5. Тенденції функціонування центрального банку країни та застосування	Здійснювати дослідження особливостей монетарної інтеграції та	Семінар-дискусія за питаннями: 1. Проблематика монетарної нестабільності.	4	-	Основна: [3]. Додаткова: [6; 16; 20]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
	Його грошово-кредитної (монетарної) політики у процесі підтримання макрофінансової стабільності в умовах глобальних монетарних реформ	визначити спроможність її застосування як основи для забезпечення макрофінансової стабільності.	2. Проведення монетарної інтеграції і її взаємозв'язок з глобальною стабільністю. 3. Проблема інфляції та бізнес-циклів в Україні. 4. Офіційна доларизація: фінансове превалювання позиції окремої країни та нейтральності з позиції глобальних макрофінансових процесів. Виконання завдання «Оцінювання інтегрованості економіки країни», «Оцінювання рівня доларизації в економіці країни та шляхів її подолання»			
Разом за змістовим модулем II – 12 год.						
Разом за навчальною дисципліною – 20 год.						

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №5:

Завдання: «Розроблення стратегії забезпечення стабільності банківської системи в умовах трансформації центрального банку країни»

Мета заняття: уміння виявляти особливості взаємозв'язків стабільності банківської системи і грошово-кредитного регулювання; представлення проблематики забезпечення стабільності банківської системи у контексті грошово-кредитного регулювання і шляхів її вирішення.

Основні теоретичні відомості: стабільність банківської системи – комплексна характеристика стану банківської системи, при якому реалізується її сутність і призначення в економічній системі країни, адекватно та ефективно

виконуються її функції, а також забезпечується спроможність підтримувати рівновагу та відновлювати стан після зовнішніх потрясінь чи посилення диспропорцій, будь-яких відхилень від безпечних параметрів, спричинених кризовими явищами (спадом економіки, фінансовою кризою, трансформацією економіки тощо). Стабільність банківської системи характеризується надійністю, збалансованістю та пропорційністю функціонування її структурних елементів, здатністю зберігати стійку рівновагу та надійність протягом тривалого часу.

Стратегія – це взаємозв’язаний комплекс дій, для досягнення своїх цілей з урахуванням власного потенціалу, а також факторів і обмежень зовнішнього середовища.

Хід роботи. Необхідно розробити та провести презентацію стратегії забезпечення стабільності банківської системи в умовах трансформації центрального банку країни.

Ситуація. Збитки банківської системи становлять 8011 млн грн, кількість діючих банків скоротилась до 111, з одночасним збільшенням частки іноземного капіталу. Спостерігається постійна тенденція до невиконання нормативу Н9. Розмір облікової ставки становить 19%, а вартість долара США складає 25,16 грн. Додаткову інформацію можна отримати з інших джерел.

Очікуваний результат виконання завдання: у разі розроблення стратегії здобувач має надати інформацію про:

- базою, яку він використав для доповнення статистичної інформації;
- концепцію розроблення стратегії;
- аргументацію змін значень інструментів грошово-кредитного регулювання;
- відповідні розрахунки;
- ймовірні сценарії розвитку подій.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2										Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	ЗПЗ10	ЗПЗ11	ЗПЗ12	ЗПЗ13	ЗПЗ14	ЗПЗ15	ЗПЗ16	ЗПЗ17	ЗПЗ18	ЗПЗ19	ЗПЗ20	
Максимальна кількість балів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Грошово-кредитні засоби регулювання економіки [Текст] : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук Л. В. Кривенко ; [Л. В. Кривенко, О. М. Дутченко, М. І. Синюченко та ін.]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 210 с.

2. Забезпечення умов стабільного функціонування банківського сектору України : монографія / О. М. Колодізев, О. В. Бойко, І. О. Губарева та ін. ; за заг. ред. д. е. н., доц. Колодізева О. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 312 с.

3. Козюк В. В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності: Монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, “Економічна думка”, 2009. – 728с.

4. Міщенко В. І. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в умовах кризи / В. І. Міщенко, А. В. Сомик, Р. С. Лисенко / К.: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2010. – 96 с.

5. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.

5.2. Додаткова

6. Аржевітін С.М. Трансформація грошово-кредитних відносин у сучасній економіці України : [монографія] / С.М. Аржевітін. – К. : Майстерня книги, 2010. – 384 с.

7. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка, Є. М. Андрушак, Н. Г. Пайтра та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 554 с.

8. Банківська система України : [монографія] / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.

9. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [К. В. Ануфрієва, О. І. Барановський, С. І. Брус та ін.]; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". – К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. – 171 с.

10. Євразійські перспективи розвитку банківських систем [Текст] : монографія / за заг. ред. О. Костюка, М. Лін, Г. Омета. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 157 с.

11. Журавка Ф. О. Валютна політика в умовах трансформаційних змін економіки України : [монографія] / Ф. О. Журавка. – Суми: Ділові перспективи, ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 334.

12. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: [монографія] / В. В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.

13. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика / Д. І. Коваленко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 352 с.

14. Колодізєв О. М. Формування монетарної політики національного банку в контексті забезпечення сталого розвитку економіки України : монографія / О. М. Колодізєв, І. О. Губарева, Є. М. Огородня. – Х. : ІНЖЕК, 2015. – 328 с.

15. Монетарний трансмісійний механізм в Україні : науково-аналітичні матеріали. Вип. 9 / В. І. Міщенко, О. І. Петрик, А. В. Сомик, Р. С. Лисенко та ін. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 144 с.

16. Правила монетарної політики: теоретичні засади та напрями застосування в Україні : [монографія] / за заг. ред. д-ра екон. наук, професора С. М. Козьменка та д-ра екон. наук, доцента Т. Г. Савченка. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 205 с.

17. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання : [монографія] / О. В. Дзюблюк, О. Б. Васильчишин, Б. П. Адамик та ін. ; за ред. О. В. Дзюблюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – 383 с.

18. Стрельбицька Л. М. Основи безпеки банківської системи України та банківської діяльності: [монографія] / Л. М. Стрельбицька, М. П. Стрельбицький. —

К.: Кондор, 2011. — 598 с.

19. Центральний банк і грошово-кредитна політика : [навч.-метод. посіб] / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина // Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 138 с.

20. Stiglitz J. Towards a new paradigm in monetary economics / J. Stiglitz, B. Greenwald. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 336 p.

5.3. Ресурси Інтернет

21. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

23. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р., із змінами, внесеними 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.635.40 &nobreak=1>.

24. Про Національний банк України : Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р., із змінами, внесеними 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

25. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016 – 2020 роки від 18.08.2015 № 541 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15>

26. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція № 379, затверджена постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 р., із змінами, внесеними 15.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.